

glas zmarja

12

december

1978 letnik XIII

[illegible]

Srečno v novem letu
vsem sodelavcem in
njihovim svojcem, našim
upokojencem, prijateljem in znancem,
bralcem glasila, srečno in mnogo
dobrih želja za osebni in naš skupni
uspeh z veliko mero prizadevanja želi
Uredništvo

Plansko novo leto v novi tovarni

Z dokončanjem gradnje in preselitvijo na novo lokacijo smo realizirali glavno nalogo iz srednjeročnega plana 1976-1980.

Gradnja novega objekta ni kratkoročnega pomena. Finančno smo se "izčrpali", zato v naslednjih letih ne bomo sposobni financirati večjih sredstev v tehnologijo, čeprav bomo morali v obdobju do konca srednjeročnega plana in v prvem obdobju novega (1980 - 1985) realizirati nekaj tehnološko - proizvodnih nalog. Od njih bo namreč zavisel naš ekonomski položaj, ki ga obremenjujejo amuitete za že opravljene investicije.

Glavne naloge in izhodišča za leto 1979 so sledeče:

1.
Poslovno leto 1979 moramo začeti v novi samoupravni organiziranosti v skladu z zakonom o združenem delu, s čistejšimi dohodkovnimi odnosi in z neposrednim odločanjem tistih, ki v zaokroženih produkcijskih odnosih ustvarjajo dohodek. To bo prvo leto poslovanja v pogojih formiranja temeljnih organizacij Ljubljana in Šentvid. Sporazumeti se bo treba za nove medsebojne odnose, jih sprejeti in spremljati.

2.
Absolutno prioriteto med razvojnimi nalogami ima naloga "osvajanje alkalnih baterij". V letu 1979 bomo maloserijsko - na obstoječih napravah proizvajali baterijo LR 6 in LR 14

z delom v dveh izmenah. S prodajo bomo testirali in pripravljali tržišče za masovno ponudbo LR 6 baterije v letu 1980. Denar je v glavnem zagotovljen z že odobrenim kreditom v okviru glavne investicije.

3.
Razvoj mora pripraviti rešitve za redno proizvodnjo baterij R 14 in R 20 "super". Baterije bodo namenjene nekoliko zahtevnejšim potrošnim napravam in bodo prispevale k naši konkurenčni ponudbi na domačem tržišču.

4.
Proizvajati baterije 4R 25 za izvoz. Naloga je rešljiva v dveh etapah: ročno organiziranje linije in v končni fazi nabava stroja za izdelavo celic.

Možne izvozne količine v letu 1979 so 600.000 kom - vrednostno cca 500.000 dolarjev, s čimer bi bil naš uvoz 50 % pokrit. Za nalogo moramo investirati približno 2,5 milijona celic.

5.
Dolgoročno izboljšanje obstoječe tehnologije Leclanche s ciljem poboljšati kvaliteto ne da bi povečali direktne stroške. Naloga zahteva investicijo cca 850.000 din.

6.
Nadaljevanje mehaniziranja dela s ciljem povečevati produktivnost dela (program

pripravlja tehnično razvojni sektor s proizvodnim sektorjem).

7. Izboljšati delovno in tehnološko disciplino, z boljšo izrabo delovnega časa slehernega zaposlenega.

8. S prenosom dela prodajne funkcije na Iskra Commerce razširiti in povečati vpliv na prodajnem tržišču in s kadrovske organizacijskimi prilagoditvami novo nastalim pogojem in možnostim ter z agresivno tržno politiko povečati plasma, ki nam bo zagotovil najmanj 10 % večjo prodajo.

9. Realizacija naštetih glavnih nalog z nadaljnjimi ukrepi štednje in zavestnega delovanja na področju nabave nam bi morala ustvariti tak dohodek, ki bo zagotovil ustrezno rast osebnih dohodkov ter sredstva za vračilo posojil.

Investicije

Za našete naloge, ki zahtevajo naložbe je v glavnem denar že zagotovljen iz kreditov (Ljubljanska banka,

Raziskovalna skupnost in možnost najema tujih kreditov preko Iskre).

Zagotoviti moramo denar za lastno udeležbo, zato izven tega programa ne bo možno ničesar financirati.

Zaposlovanje

Z investicijo v letu 1978 smo odpravili nekaj ročnih del in zmanjšali število zaposlenih na standardnem programu. Naloge za odpravljanje ročnega dela bodo imele tudi vnaprej prioriteto.

Povečanje števila delavcev v neposredni proizvodnji bo povezano samo z dodatnimi deli, ki bodo povečevala in izboljševala poslovanje.

V skupnih službah, oziroma DSSS je pričakovati povečanje zaposlenih v knjigovodstvu zaradi prehoda na obračun po TOZD, nadalje pojačanje strokovnih kadrov v TOZD Šentvid ter na področju programa, s ciljem čim hitreje osvojiti nove programe in se odločiti za nove usmeritve.

Nagrajevanje po delu in politika osebnih dohodkov

V letu 1978 smo sprejeli nov samoupravni sporazum o ustvarjanju in delitvi sredstev za osebne dohodke, z nekaterimi novimi elementi nagrajevanja po delu. Čeprav je bil storjen korak naprej - predvsem pri odvisnosti mase OD od dohodka, nekatere skupine delavcev pa so postale bolj odvisne od rezultatov de-

la, vendar se izven proizvodnje še vedno deli približno 90 - 95 % osebnega dohodka neodvisno od rezultata dela posameznikov. Stakim stanjem ne moremo biti zadovoljni.

V letu 1979 moramo narediti korak naprej. Opisi del in nalog ter njihovo ovrednotenje je samo formalni del opravil, ki bo opravljen dočetka leta. Njihova uporaba v praksi pa bo zahtevala velike napore, angažiranosti in usmerjanje samoupravnih organov, družbeno političnih organizacij in strokovnih delavcev, da bi zaživel. Dosedanje izkušnje nam kažejo, da se bodo posamezniki upirali ter na vse mogoče načine ovirali vpeljavo sistema, zato bomo zadevo premaknili z mrtve točke samo tedaj, če bomo odločeni, da premagamo odpor posameznikov. To pa ne bo lahko, rezultat bo odvisen od zavestnega delovanja naprednih struktur.

Povečanje mase za osebne prejemke bo v letu 1979 možno samo na osnovi doseženega planiranega dohodka, ki bo zagotovil vračilo posojil, za obveznosti do splošne in skupne porabe, rezerve in za najnujnejša vlaganja v razširjeno reprodukcijo; na delavca pa bo mogoče povečati osebne prejemke samo po izdelanih merilih za opravljene naloge in opravila.

Slemnik Milan

ZMAJ

Iskra, Industrija baterij Zmaj, p.o.
Ljubljana, Stegne 23

Po poti reorganizacije Zmaja

Tendence nove ustave, zakona o združenem delu, kot tudi XI. kongresa ZKJ so usmerjene v prizadevanje, da bi čimbolj utrdili samoupravljanje in da bi za uresničevanje teh ciljev ustrezno prilagodili organizacijsko strukturo organizacij združenega dela. Pravica in dolžnost vsakega delovnega človeka je, da tvor-no sodeluje v sistemu samoupravljanja, tp pa je mogoče doseči le s primerno konstituiranim delovnim področjem v katerem dela in kjer lahko tudi njegova funkcija pride do izraza.

Vsa stremljenja družbeno političnih organizacij, katerih gibalno je ZKJ, gredo za tem, da se vse organizacije združenega dela reorganizirajo tako, da bo lahko vsak delavec tudi samoupravljaec.

Zato smo se v naši delovni organizaciji zaradi pobude družbeno političnih organizacij, samih delavcev, kot tudi v smislu celotnega sistema družbenega samoupravljanja odločili, da našo delovno organizacijo ustrezno reorganiziramo s tem, da organiziramo dva TOZD in DSSS.

Potek organiziranja TOZD

1.1.

Delavski svet enovite delovne organizacije Iskra - Industrija baterij Zmaj je na svoji seji dne 7.7.1976 konstitu-

iral komisijo za formiranje dveh temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb.

1.2.

Osnovna naloga komisije je bila, da pripravi strokovni elaborat reorganizacije in prouči dejanske možnosti in pogoje za prehod na novo samoupravno organiziranost.

2.1.

Dne 19.10.1978 je izvršni odbor sindikata Ljubljana na svoji seji obravnaval zakonske pogoje za prehod na novo samoupravno organiziranost. Po pozitivni ugotovitvi je delavskemu svetu delovne organizacije dal pobudo za organiziranje TOZD in DSSS.

Osamljenost v decembru

2.2.

Dne 20.10.1978 je izvršni odbor sindikata v obratu Šentvid organiziral javno razpravo o zakonskih pogojih za organiziranje TOZD v obratu Šentvid. Delavci so bili mnenja, da so pogoji izpolnjeni in so dali pobudo delavskemu svetu delovne organizacije, da se ta del enovite DO organizira kot TOZD.

3.1.

Delavski svet delovne organizacije je na svoji seji dne 8.11.1978 preučil predloge in ugotovil, da so podani naslednji pogoji:

1. Proizvodna obrata v Ljubljani in v Šentvidu sta vsak zase delovna celota; proizvajata izdelke, ki predstavljajo zaključen proizvodni program.

2. Proizvodi v obeh obratih se dajo samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji in na trgu. Obstoj pa prepletanje tehnoloških programov med obema obratoma.

3. Delavci lahko v teh dveh delovnih celotah uresničujejo svoje družbeno ekonomske in druge samoupravne pravice.

4. Knjigovodsko smo že spremljali ločen obračun za obe proizvodni enoti, iz katerih naj bi se oblikovala dva TOZD in sicer predvsem za interno informacijo v okviru delovne organizacije.

3.2.

Delavski svet delovne organizacije je zato na svoji seji dne 8.11.1978 razpisal zbor delavcev za obrat Ljubljana dne 24.11., za obrat Šentvid pa dne 23.11. 1978.

3.3.

Na zborih delavcev je bila delavcem dana v presojo izvirna odločitev o organiziranju TOZD z naslednjim gradivom:

Na osnovi pozitivne ocene za organiziranje TOZD, predlaga delavski svet DO naslednje statusne spremembe v DO Iskra - Industrija baterij Zmaj ter daje v potrditev zboru delavcev:

3.3.1.1.

TOZD proizvodnja baterij

Šentvid:

sedež: Šentvid pri Stični
delavcev

- režija	12
- vzdrževanje	8
- linija MnO ₂	13
- specialne baterije	6
- ostale linije in polizdelki	76
- skladišče	2
	117

3.3.1.2.

Predmet poslovanja:

- proizvodnja baterij
- predelava in bogatenje manganove rude
- storitve s področja mehan-ske obdelave kovin in brizganje plastičnih mas
- proizvodnja naprav na baterijski pogon

3.3.2.1.

TOZD proizvodnja baterij

Ljubljana:

sedež: Ljubljana, Stegne 23
delavcev

- priprava dela	4
- vzdrževanje	34
- obratna režija	11
- proizvodna režija	41

Izšla je nova številka glasila GLAS ZMAJA. Le kaj je v njem novega?

- linija R 6	16
- linija R 12	39
- linija R 14	10
- linija R 20	8
- negativne elektrode	8
- LR baterije	9
- skladišče	10
	190

3.3.2.2.

Predmet poslovanja:

- proizvodnja baterij in baterijskih svetilk
- izdelava delovnih sredstev za proizvodnjo baterij
- storitve s področja mehan-ske obdelave kovin in brizganje plastičnih mas
- proizvodnja naprav na baterijski pogon.

3.3.3.

Delavci obeh TOZD bodo pridobivali dohodek TOZD iz celotnega prihodka, ki ga bosta ustvarili:

- s prodajo proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu v okviru delovne organizacije
- z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku na pod-

lagi združevanja dela in sredstev

- s svobodno menjavo dela
- s kompenzacijo, regresom, premijo, dotacijo ali na kakšen drugi način, določen z zakonom ali samoupravnim sporazumom oz. s pogodbo v skladu z zakonom.

3.3.4.

Delovna skupnost skupnih služb se bo konstituirala po organiziranju TOZD

3.3.5.

Milan Slemnik, dipl. oec., je pooblaščen za predložitev priglasitve za vpis predznanbe sklepa o organiziranju TOZD Šentvid in TOZD Ljubljana v sodni register.

4.1.

23.11.1978 so se delavci obrata Šentvid na zboru odločili, da se ta del enovite delovne organizacije organizira kot TOZD ter potrdili zgoraj omenjeni predlog.

/naslednja stran/

Tudi v Šentvidu ne mirujejo...

O dejavnosti obrata Šentvid in vseh njegovih kakršnihkoli spremljajočih dogodkih, ki bi bili zanimivi za "širšo" javnost - za vse bralce našega glasila, že dolgo nismo pisali. Zato tudi v tem trenutku ne moremo zabeležiti vseh zanimivosti naenkrat.

Naj se tokrat omejimo na ureditev sanitarij, delo na odpraševanju pri mlinu in ureditev zelenice.

Sanitarije v nizkem pritličnem objektu na dvorišču so bile zgrajene že nekako pred 15 leti in so takrat

predstavljale velik napredek v smislu izboljševanja higienskih razmer, vendar pa danes niso več ustrezale predpisanim normativom. Zato so se odločili že pred dvema leti, da jih je treba sanirati. Lokacija za nove sanitarije je bila sicer znana že v letu 1970, ko je bil izdelan projekt sanacije in preureditve celotnega obrata Šentvid. Treba je bilo zagotoviti le finančna sredstva.

Tako so nekdanje skladiščne prostore, ki so bili nefunkcionalni, neustrezni ter nedostopni transportnim viharjem lani v jeseni dokončno izpraznili ter začeli s preureditvenimi deli.

/s prejšnje strani/

reorganizacija

4.2.

24.11.1978 so se delavci obrata Ljubljana na zboru delavcev odločili, da se ta del enovite delovne organizacije organizira kot TOZD ter potrdili zgoraj omenjene predloge.

5.

Delavski svet delovne organizacije je na svoji seji dne 4.12.1978 razpisal referendum v delo DO v obratu Ljubljana dne 21.12.1978 in referendum v delu DO v obratu Šentvid dne 20.12.1978.

Na referendumih se bodo delavci odločili, ali naj se ta dva dela DO organizirata kot TOZD.

Danes, ko to beremo je referendum že za nami, rezultat naše odločitve glede organiziranja TOZD je znan.

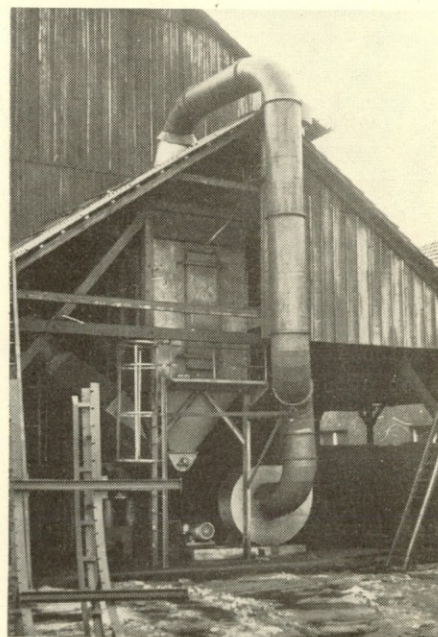
Prednosti v formiranju TOZD bo imelo zlasti

ugodne posledice v sistemu samoupravljanja, še posebej za dislocirani obrat v Šentvidu, ki je bil dosedaj zaradi objektivnih težav manj angažiran v celotnem sklopu informiranja in udeležbe v družbenem samoupravljanju. Poleg samoupravnih pravic bodo delavci lažje uresničevali tudi svoje družbeno ekonomske pravice.

Z novo organiziranostjo DO se pričakujejo večji uspehi pri produktivnosti dela, saj se bo povečala odgovornost slehernega delavca - samoupravljalca. Čim višja bo produktivnost dela, informiranost in boljša samoupravljalška zavest posameznega delavca, tem večji bo naš skupni prihodek in celotni dohodek.

Medsebojne dohodkovne in druge odnose v okviru DO bodo delavci v TOZD z delavci v DSSS uredili na podlagi svobodne menjave dela z ustreznimi sporazumi, ter drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

Biserka Rižnar

Odpraševalne naprave bodo spomladi izboljšale delovne pogoje delavcem pri mlinu

Letos v poletju, po končanih letnih dopustih so bile nove sanitarije predane svojemu namenu. Prednost novih prostorov je velika. Ne gre samo za boljšo urejenost, razsvetljavo in solidno ogrevanje, pač pa za boljše počutje slehernega delavca, ki mu je tudi na ta način posvečena večja skrb za izboljšanje delovnih pogojev. Sem pa nedvomno spada tudi dokončna ureditev odpravevanja.

Pri mletju manganove rude, pomembne surovine za proizvodnjo baterij, že od samega začetka nastopa problem zapraševanja. Projekt za odpraševalne naprave je bil izdelan leta 1973 meseca novembra na Industrijskem biroju. Sama investicija pa je sovpadala z izgradnjo nove tovarne ZMAJ. Do podpisa pogodbe za izdelavo teh del je prišlo novembra 1977 ter so bila planirana sredstva za naslednje leto.

V avgustu letos so v Šentvidu pričeli z delom in predvidevajo, da bo sistem odpraševanja v celoti izgotovljen spomladi prihodnjega leta. Treba pa je takoj dodati, da ima izvajalec Mlinostroj že polletno zamudo.

Ob zaključku dela na odpraševalnih napravah se bodo občutno izboljšali delovni pogoji delavcem pri mlinu, istočasno pa bo preprečeno tudi onesnaževanje okolice.

Naj ob vsem tem zapišemo še podatek, da bo za ta dela porabljenih 60 do 70 starih milijonov din, za nove sanitarije pa smo namenili okrog

150 milijonov din, seveda starih.

Objekt starih garderob in sanitarij na sredi dvorišča je podrt, prostor pa je namenjen zelenici. Ideja zanjo se je porodila doma, ureditev in zasaditev pa so prepustili strokovnjaku. Spomladi nameravajo zasaditi travo, zrasel bo en del žive meje, namestili pa bodo tudi klopi ter sredi zelenice majhen vodomet. S celotno ureditvijo tega prostora bo razbita monotonija, ki jo dajejo oklepajoče stene poslopij. Zelenica pa bo nov prispevek pri lepševanju okolice in bo še posebej prišla do izraza, ko bodo dvoriščne stene objektov dobile novo fasado.

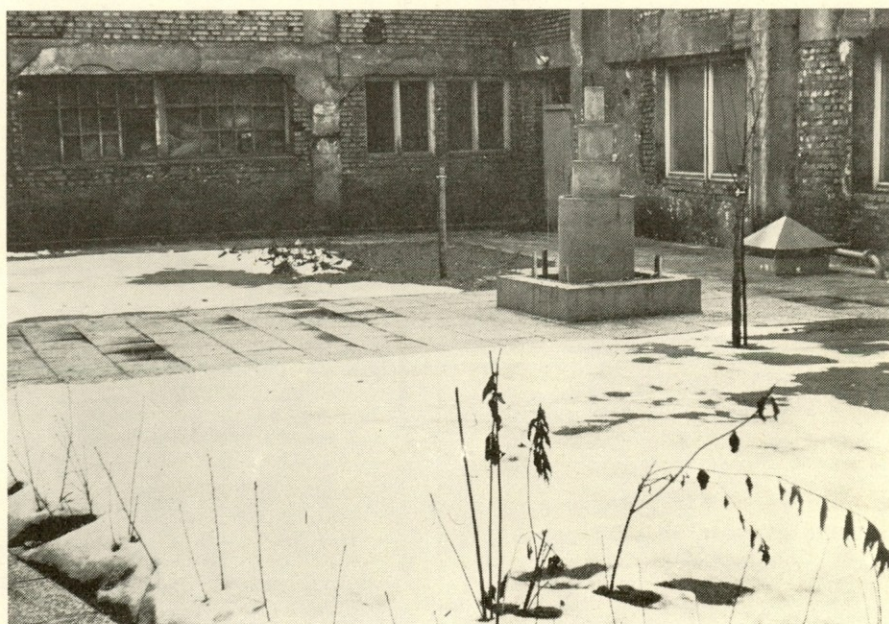
Po preselitvi Zmaja v novozgrajene objekte je bilo možno do neke mere zadovoljiti pisarniško opremo v Šentvidu. Preseljena je bila tudi močnejša kompresorska postaja in del garderobnih omarič.

Tudi to se pač zgodi...

Naj ob koncu še zapišemo, da si je večina delavcev iz Šentvida v dveh turnusih še pred uradno otvoritvijo v dopoldanskem času ogledalo nove objekte Zmaja v Ljubljani.

My

Zdaj krpe snega, spomladi pa zelenica s klopki in vodometom ter še večja nujsnost po novi fasadi dvoriščnih sten.

Nič več po starem

Slabi pogoji dela - znak za akcijo, kajti slabih pogojev dela ne bomo mogli več reševati z dodatki k osebnemu dohodku.

Precejšnjo tradicijo ima v Zmaju "nagrajevanje" slabih delovnih pogojev, kar pa ni čudno, saj slabih pogojev v naši tovarni res ni manjkalo. Manganov dioksid, saje, ogljene šibke, cinkov prah, kalijev lug, živosrebrov oksid itd. so repromateriali ki bi jih bil vesel vsak dober zastrupljevalec; ročna dela, umazanija, natrpanost, stari stroji, ropot, visoka temperatura; nikoli ni bilo tega malo. Leta 1972 je bila izdelana tudi že dokaj precizna metoda za ugotavljanje višine dodatkov OD na delovne pogoje, ki je slonela na raziskavah našega delovnega okolja. Republiški zavod za varstvo pri delu je redno nadziral hrup, hlape, strupe, temperaturo, prepih, umazanost, prah in osvetljenost v tovarni na Šmartinski in v obratu Šentvid.

Toda, kot je bil dodatek ob določitvi dokaj pravično postavljen, tako je postal sčasoma, ko so se delovne razmere izboljšale, kukavičje jajce v osebnem dohodku prenekaterega.

Tistim, ki so jim bila taka dodatna jajčeca po volji, ni bil noben trud prevelik, da bi dokazali, kako jim "nekje" piha, ropota, smrti, kadi, praši in še.

In kljub velikim izboljšavam delovnih pogojev v zadnjih letih, ko je bilo saniranih večina delovnih mest z zelo težkimi pogoji in normaliziranih večino ostalih slabih pogojev, so priljubljeni dodatki ostali, in ne samo ostali - vztrajno so se povečevali.

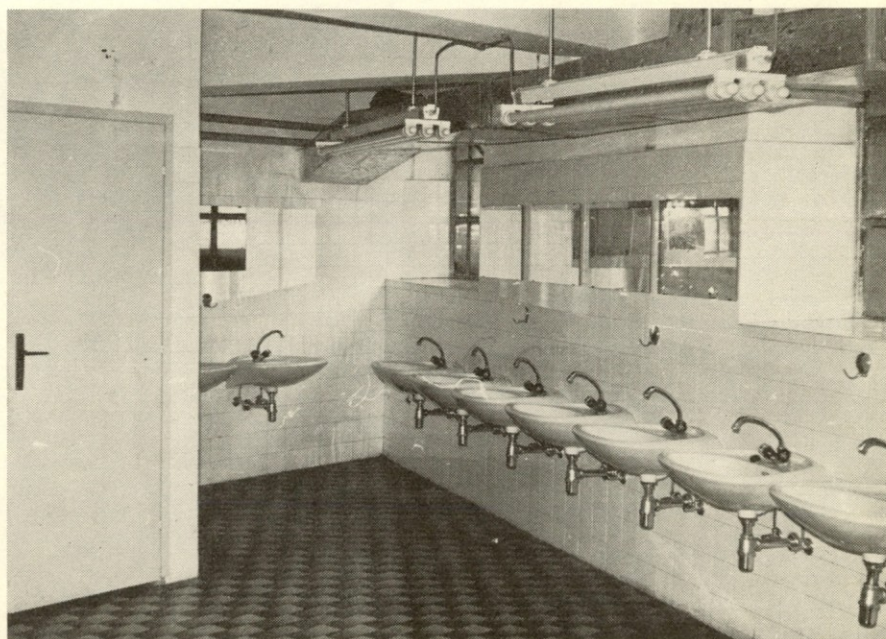
Na zahtevo Republiške inšpekcije dela je bil izdelan tudi program ukrepov za varstvo pri delu od 1975 - 1979, ki je bil ena od osnov poslovne odločitve o novogradnji. Po tem programu bodo odpravljeni problemi na področju varstva

pri delu, ki jih na stari lokaciji praktično ni bilo mogoče več reševati.

V Stegnah je predvidena enoletna poskusna proizvodnja, v kateri bomo skušali popolnoma normalizirati delo. V tem času bodo izvedene tudi vse raziskave delovnega okolja katerih pozitivna slika je pogoj za pridobitev uporabnega dovoljenja. V nadaljnjem bo nadzor delovnih pogojev potekal vsaj vsake tri leta. Seveda bomo težili, da slabih pogojev ne bomo več sami sebi plačevali, temveč bomo vse sile izkoristili za odpravo takih pogojev.

Letne plane za varstvo pri delu, ki bodo zajemali program ukrepov in potrebna finančna sredstva za njihovo realizacijo, bo sprejemal zbor delavcev, zato bo izboljševanje naših pogojev dela stalna možnost in seveda tudi naloga vseh.

Z. Podržaj

V minulem poletju so delavci obrata Šentvid dobili nove sanitarije

Predvidevali smo...

V nopolnih štirih mesecih, odkar smo v Stegnah je prišlo v tovarno 12 delavcev, odšlo pa jih je 27. V teh odhodih je upoštevan tudi prehod potnikov iz naše marketing službe v organizacijo Iskra Commerce, kot je zastavljeno v planu skupnih nalog v sklopu SOZD Iskra. Dejansko je torej odšlo iz tovarne 19 delavcev, od tega sta se dva upokojila, tako da lahko upoštevamo 17 odhodov, za katere so se delavci odločili po svoji želji. Fluktuacija je 4,11 % in je za ta čas nizka. Popolnih podatkov za celo leto 1978 še nimamo, ker se leto še ni izteklo, vendar lahko povemo da je približna fluktuacija 15,85 % čista lo, 25 %. Letošnja je precej višja kot lanska (6,13), kar smo predvidevali.

Računali smo, da bo odhodov okoli 15 %, mišljena je čista fluktuacija. Po kvalifikaciji so na prvem mestu odhajali polkvalificirani delavci (13), nato delavci z nepopolno srednjo šolo (2), dva delavca s srednjo izobrazbo ter dva delavca z višjo in visoko izobrazbo.

Od novih delavcev je prišlo 6 polkvalificiranih, 5 delavcev s srednjo izobrazbo in eden z višjo.

Največ jih je odšlo (pa tudi prišlo) iz proizvodnega obrata Ljubljana, nato sledi obrat vzdrževanja, finančno računovodski sektor, splošno kadrovski sektor ter obrat Šentvid.

Po kvalifikacijah in tudi po sektorjih je enaka frekvenca kot lansko leto oz. že več let nazaj. Kolikor smo sledili izjavam, je največ ljudi navedlo kot vzrok odhoda neprimerno lokacijo nove tovarne in s tem v zvezi tudi nezadovoljivo rešen prevoz na delo in z dela. Povedati je treba, da se delavci premalo poslužujejo mestnega prometa, konkretno avtobusa na progi št. 8, ki je dokaj ugodna za nas, saj je postajališče pri IMP, zadaj za našo tovarno, oddaljeno manj kot 5 minut. Seveda pa je promet v Ljubljani nasploh zelo ohromljen zaradi popravila vpadnic ter v zadnjem času tudi zaradi slabih vremenskih pogojev. Ovire zato veljajo za celo Ljub-

ljano in okolico in ni potrebno, da smo posebej nezadovoljni, ker smo pač v Stegnah, saj tudi v druge kraje ni mogoče priti v času, kot si ga zamišljamo.

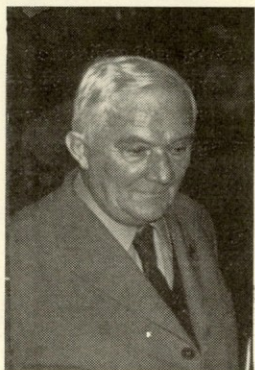
V zvezi s pridobivanjem novih kadrov moramo povedati, da na tej lokaciji težje dobimo delavce. Glede prevozov pa se obeta, da bodo v kratkem boljši časi, saj se ravno sedaj dogovarjamo za boljše rešitve za celotno industrijsko cono v Stegnah.

M.Barborič

Sestanek članov osnovne organizacije sindikata v jedilnici Zmaja

Branili so naše meje

Franjo
KRISTAN

Iz Bežigradskega glasila "Zbor občanov" z dne 21. novembra letos v celoti objavljamo sestavek pod gornjim naslovom z namenom, da se spomnimo pomembne 60.letnice iz naše, dokaj pestre zgodovine Slovenskega naroda ter še posebej zato, ker je v sestavku imenovani Franjo Kristan naš upokojenec in ki je bil prvi slovenski uradnik v Zmaju leta 1923 ter prvi upokojenec Zmaja. Kot nekdanji borec za severno mejo pa že 42 let opravlja tajniške posle. Zato tovarišu Kristanu tudi na tem mestu iskreno čestitamo in mu želimo še dovolj trdnega zdravja v prihodnje.

Zbor občanov - 21/11-78
št. 18

BRANILI SO NAŠE MEJE

Ko je leta 1918 propadla Avstroogrška monarhija, je naša severna meja ostala brez varstva. Tedanji politični in državni voditelji so se zanašali na velikega Wilsona. Pokojni Rudolf

Maister, general in pesnik, pa je vedel, da bomo dobili le tisto, kar si bomo z orožjem v roki priborili. In tako je z zanesljivimi častniki in maloštevilno vojsko zavzel Maribor in celotno severno mejo.

Letos praznujejo nekdanji borci že 60. leto odkar so stopili v vrste slovenske vojske. Lahko trdimo, da so ostale meje take, kot jih je zapisalo orožje slovenskih prostovoljcev.

Tudi v naši bežigradski občini živi še 46 borcev za severno mejo, zanimivo pa je tudi, da je republiški odbor ZPBSM 1918-1919 prav tako v naši občini. Tajniške posle te zveze opravlja že preko 42 let tovariš Franjo Kristan, kar je tudi redkost v našem družbenem življenju.

Te dni so po vsej Sloveniji prireditve v spomin na 60.letnico borb, in bivši borci se spominjajo nad 400 padlih tovarišev, katerih grobovi v sosednji državi so že po večkrat prekopani.

Še živeči borci se zavedajo pomena besed na spominskem obeležju na jeseniški železniški postaji in Podkorenu.

Če v onem času ne bilo nas še večji kos slovenske zemlje bi odtrgal tuji plaz.

SEZNAM ČLANOV OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS

KONČAN Jurko
JERIHA Metod
VRČEK Anika
ČERNE Andrej
ROBAR Dragica
KOBÉ Peter
PETEK Alojz
DOLENC Ivica
GLUŠAC Stojanka
LEBAN Dragan
LUČIČ Stana
VEZJAK Franc
VUJAKOVIČ Ljubiša
MIKLIČ Jelka
ŠTEFANČIČ Marija
MARTINEC Marjan
LOŽAR Metka
ŽNIDARŠIČ Danica
KOBETIČ Olga
ŽELEZNIK Tatjana
JEŽ Zdravko
KOLUPČIČ Salih

SEZNAM MLADINCEV, KI SO BILI SPREJETI V OOOZSMS ZMAJ OB OTVORITVI NOVE TOVARNE V STEGNAH

KOSTIČ Miloslav
PERME Vinko
ŠUŠTAR Anton
TOMŠIČ Miran
BAJRAMOVIČ Đulsa
BIZJAK Tanja
JAKUPOVIČ Bisa
MANOVA Veliša
MESIČ Rasim
OBRENOVIČ Radinka
PEPIČ Sulejman
PESTOTNIK Marko
PETROVIČ Milivoje
STANISAVLJEVIČ Miloš
TADIČ Mira
FERKULJ Amalija
ROGLIČ Marjan
JAMNIK Ljubo
POZVEK Marija

Smernice dela mladih

KONČAN Jure je od začetka letošnjega leta predsednik osnovne organizacije Zveze socialistične mladine v Zmaju, sicer pa je na delovnem mestu konstruktorja v tehnično razvojnem sektorju žepolni dve leti, odkar se je zaposlil v naši tovarni. S seboj je prinesel že precej izkušenj v delovanju mladinske organizacije, saj je bil že na terenu sekretar ali predsednik nekje od leta 1972 dalje.

Ob koncu letošnjega leta, za zadnjo številko glasila nam je posredoval nekaj pogledov na delo mladine v Zmaju ter nakazal smernice za prihodnje obdobje.

Na začetku bi se najprej zahvalil vsem mladinkam in mladincem naše delovne organizacije za zaupano nalogo predsednika OZSOMS Zmaj. Že takoj na začetku tudi apeliram na vse mladinke in mladince, da se oglasijo s svojimi predlogi o področjih, ki bi jih zanimala in mislim, da bi s skupnim sodelovanjem ustregli željam vseh posameznikov kot tudi ostalim osnovnim organizacijam našega kolektiva. Da bi ustregli vsem, je tudi odbor OZSOMS Zmaj sestavljen tako, da zajema vsa interesna področja. Tako so na primer vsi referenti v odboru tudi vodje posameznih sekcij, ki skrbijo, da ne bo zamrlo delo na področju športa, kulture kot tudi družbeno-političnega dela. Vsi referenti ali vodje sekcij so dolžni in odgovorni, da so naloge, ki so OZSOMS zastavljene, v interesu mladih in naše delovne organizacije, uspešno rešene.

Naj naštejem samo nekaj osnovnih nalog, ki so vodilo OZSOMS v letu 1979.

Ker se v vseh delovnih organizacijah posveča vse več pozornosti kulturni in športno rekreacijski dejavnosti delavcev, bomo morali urediti športno rekreacijski center, ki obsega rokometno igrišče in igrišče za odbojko ter strelišče. Ureditev okolice je tudi ena od prvih nalog, ki zajema ne samo OZSOMS ampak celotno delovno organizacijo. Večja povezanost med OZSOMS V Iskri in obratom Šentvid. Športne in kulturne prireditve bi še bolj zbližale med seboj celotno delovno organizacijo kot tudi delovne organizacije združenega podjetja Iskra.

To je samo nekaj najvažnejših smernic OZSOMS Zmaj, ki pa so v interesu celotne delovne organizacije. Zato mislim, da bi s skupnimi močmi ustvarili boljše počutje delavcev in s tem večjo produktivnost.

KONČAN Jure
predsednik OZSOMS v Zmaju

Zaradi večkratnih menjav odbora OZSOMS Zmaj je delo kljub temu napredovalo. Veliko pa je še mladih, ki si želijo udejstvovanja, vendar ne najdejo prave poti. Ob teh nalogah bo dovolj možnosti za vse mladinke in mladince, da na svojem področju popestrijo delo in povečajo ugled OZSOMS Zmaj.

Ob koncu posredujemo še nekaj statističnih podatkov članstva po popisu z dne 17.10.1978.

Od 67 članov DO, ki so bili rojeni po letu 1952 je v OZSOMS včlanjenih 39 članov ali 58,2 %.

Posebno se zahvaljujem za nadaljnje članstvo v OZSOMS Jež Zdravku in Kolupčič Salihu.

Končan Jure

Predstavljamo vam

socialno delavko Andrejo Drnovšek

Po odhodu socialne delavke Skuber Elizabete je 1. decembra zasedla njeno delovno mesto tovarišica Andreja Drnovšek. Zaradi posebne pomembnosti socialne službe tudi v Zmaju in nadaljnjih poglobljenih stikov z našo novo sodelavko je prav, da jo predstavimo tudi v našem glasilu. Tokrat, za začetek, je na prošnjo uredništva napisala sestavek, s katerim se najlepše sama predstavlja vključno s prvimi vtisi, ki si jih je komaj v mesecu dni nabrala v Zmaju.

Prepustimo besedo Andreji Drnovšek:

Po odhodu socialne delavke na druge delovne naloge je komisija za medsebojna delovna razmerja objavila mesto za opravljanje del in nalog socialnega delavca v naši organizaciji združenega dela. Vedela sem, da potreba po strokovnem delavcu za reševanje socialne problematike in opravljanje drugih del, ki spadajo v ta delokrog ni bila objavljena prvič, temveč je to tradicija, ki traja že več let, da ima v Zmaju tudi socialna služba med vsemi ostalimi strokovnimi službami svoje pomembno mesto.

To spoznanje me je vodilo tudi k temu, da sem se odločila, da se na objavljene delovne naloge prijavim. Z zadovoljstvom sem sprejela tudi obvestilo, da je

komisija za medsebojna delovna razmerja odločila, da je za opravljanje del in nalog socialnega delavca izbrala mene.

Svoje delo v Zmaju sem začela opravljati 1.12.1978. Na področju socialnega skrbstva pa delam že 22. leto, ker sem postala absolvent Višje šole za socialno delo v Ljubljani že 1957 leta in se takoj potem tudi zaposlila.

Dolgoletne izkušnje v strokovni službi socialnega skrbstva, kjer sem obravnavala vsestransko socialno problematiko mi bodo prav gotovo pomagale pri reševanju problemov in težav posameznikov v našem Zmaju. Osnovno vodilo pri našem delu je skrb za posameznika, skrb za ožjo ali šir-

šo skupino ljudi po metodiki socialnega dela in etiki, ki nam jo narekuje naš poklic.

Zares kratek čas je šele, ko živim v tem delovnem kolektivu. Čutim pa, da sem z Zmajem zaživela in da mi ne bo težko ob pomoči ožjih sodelavcev v kolektivu pramagovati tudi morebitnih težav, ki se zlasti v obdobju adaptiranja v novo okolje pojavljajo.

Problemi in težave obstajajo. Že sem se srečala z njimi in jih začela v danih pogojih in možnostih tudi reševati. Že danes sem vesela mojih prvih vtisov o odnosu do slehernega delavca v tej delovni organizaciji, kjer je jasno izražena želja, da bi se sleherni član delovnega kolektiva pri svojem delu in v delovnem okolju dobro počutil in zavesti, da bo šele tedaj

sposoben dati od sebe tisto, kar delovni proces za uspešnost dela od posameznega člana tega delovnega kolektiva zahteva.

Toliko naj velja za danes, Ker ob marljivem delu uredniškega odbora naše glasilo kar pogosto izhaja, bom v nadalje tudi izkoristila možnost, da članke kolektiva seznanjam s problematiko ki zadeva nas vse, in katero bomo skupno poskušali reševati.

Ob bližajočem se Novem letu pa vsem članom kolektiva Zmaj želim osebno srečo in zadovoljstvo, z željo, da s skupnim premagovanjem težav dosežemo tudi čim boljše delovne uspehe.

Socialna delavka
Andreja Drnovšek

srečanje z upokojenci

V okviru otvoritve nove tovarne, 55-letnice obstoja Zmaja ter v počastitev Dneva republike 29. novembra vas vabimo na naše tradicionalno srečanje v sredo 22. novembra 1978.

Tako se je glasil prvi odstavek vabila, ki smo ga že 15. novembra razposlali 82 našim nekdanjim, sedaj upokoženim sodelavcem, da nas obiščejo v novi tovarni V Stegnah in da vidijo, kaj in koliko smo zgradili in napredovali od lanskega leta.

Treba pa je takoj na začetku povedati, kar je bilo

sicer izrečeno že v dobrodošlici in velja tudi za ostale, ki niso uspeli priti na srečanje upokojencev, namreč, da smo bili organizatorji letošnjih svečansti okrog uradne otvoritve Zmaja še mnogo präd tem v dilemi, kdaj in kako vključiti naše nekdanje sodelavce v krog jesenskih svečanih obeležij. Končno so se uskladila mnenja, da upokojence povabimo posebej, ker le na ta način pride do izraza naša tradicija, poleg tega pa se lažje posveti večja pozornost vsem, ki so

V sredo 22. novembra letos smo povabili upokojence na tradicionalno srečanje v Zmaju

svojo delovno dobo zaključili prav v Zmaju.

Zbirališče smo tokrat in zadnjič organizirali pred starim Zmajem zaradi uvidevnosti, da nas ne bi vsak posebej iskal na novi lokaciji in pa, ker zaradi gradnje Celovške ceste ni obvoznice niti ni tako enostavno prvič priti do nove tovarne.

Točno ob 11. uri se je avtobus ustavil pred vhodom upravne zgradbe in ob vstopu v jedilnico so jim mladinke postregle z aperitivom. Bilo je rokovanja in nasmeha...

"Joj, kako si fejš. Dobro še izgledaš. - Pa ti, saj si vedno mlajša. Ti bi nam še prav prišla. Spet bi skupaj delale" in tako dalje.

"Ja, ja, zdaj bi pa kar z velikim veseljem spet delal. Saj ne morem verjeti da je to naš črni Zmaj." Oči posameznikov so se upi-

Kako delajo danes in kako smo delale me... razlika pa takšna...

/naslednja stran/

/s prejšnje strani/

srečanje

rale v našo jedilnico, kakršne daleč na okoli ni enake. Vsaka pohvala je bila izrečena ob spominu na preteklost in: "ko bi mi včasih takole imeli".

Posedli so ob svečano pogrnjenih mizah ter prisluhnili dobrodošlici, ki jo je izrekel predsednik zbora delovnih ljudi Mayer Marijan, jim povedal nekaj zanimivosti iz obdobja od selitve do otvoritve, na kar so poslušali krajši priložnostni program, ki so jim ga pripravili nekateri mladinci in mladinke.

Ogled novih proizvodnih prostorov je napravil globok vtis še posebej na tiste nekdanje delavce, ki so nekoč delali v nemogočih delovnih pogojih. Razsvetljenost, prostornost, urejenost in nobenega ročnega prenašanja baterij. Po proiz-

vodnji vozijo viličarji in odvažajo ter dovažajo material na lesenih paletah.

"To je bilo vredno ogleda. Blagor vsem, ki delate v takšnih pogojih", je bilo večkrat slišati v raznih skupinah, ki so postajale ob različnih strojih.

Vrnili smo se v jedilnico, kjer si je bilo treba ob kosilu in kozarčku dobrega še marsikaj povedati.

Splošno mnenje je, da je srečanje upokoјencev v redu uspelo. Mnogo je bilo pohval. Naš osnovni namen pa je, da ne držimo stikov samo preko našega glasila, temveč, da se upokoјeni delavci Zmaja seznanijo tudi z napredkom tistega dela, ki so ga ob odhodu iz tovarne prepustili in prepuščali mlajši generaciji. In ne nazadnje, pa ima srečanje tudi namen, da se mnogi upokoјenci vsaj enkrat letno vidijo, da pozdravijo drug drugega, s katerim so se

Prisrčno srečanje dveh nekdanjih ročnih "vezalk" mošnjikov v takratni vezalnici

nekdaj vsak dan videvali na delovnem mestu v Zmaju.

Zato velja izreči:
Prihodnje leto zopet
nasvidenje...!

My

Visoko paletni sistem vskladiščenja baterij in raznih polizdelkov v našem novem skladišču je bilo še posebej vredno ogleda.

Piše: Franjo Kristan

SREČANJE UPOKOJENCEV ZMAJA V
NOVI TOVARNI

Samoupravni organi tovarne baterij Zmaj, so se odločili, da povabijo svoje nekdanje sodelavce na običajno, že tradicionalno srečanje, in to v novih tovarniških prostorih. In da bo še vse bolj svečano, so svoje sodelavce povabili v stavbo starega Zmaja, odkoder je udeležence odpeljal v Stegne kar njihov avtobus.

Po sicer megleni Ljubljani iz Šmartinske, smo se kmalu ustavili pred novimi pro-

stori Zmaja v Stegnah. Po prihodu smo se zbrali v novi obednici tovarne, kjer je mesto odsotnosti tovariša direktorja pozdravil udeležence tovariš Marijan Mayer, ki je v kratkem nagovoru orisal nove prostore preseljene tovarne. Po pozdravu in pojasnilu kako je bilo ob otvoritvi in sklepu, da bodo nekdanje delavce poklicali na ogled kasneje, tako, da bodo lahko v večjem miru ogledali si vse prostore. In tako je tudi bilo. Pod vodstvom tovariša Mayerja in drugih tovarišev smo si upokoјenci temeljito ogledali nove tovarniške prostore, ki se vsled sodobne ureditve res ne morejo niti od daleč meriti s starim Zmajem. Tehnološki postopek je v takem obratu res lahko vzor marsikateri tovarni. Vse nas so presenetili prostori, namenjeni ženam - delavkam. Velike, svetle in zračne umivalnice z vsemi sanitarnimi prostori so res tako urejeni, da zaposlene žene in tudi moški gredo iz obrata taki, kot pridejo zjutraj na delo. O drugih delovnih prostorih skoro ne gre razpravljati. To je treba le videti. Vsi, ki so sodelovali, od nakupa zemljišča, pa do postavitve tovarne z vso možno opremo res lahko zaslužijo vso pohvalo, kajti delo ni bilo lahko. Ko smo si udeleženci (manjkalo je tudi nekaterih, ki so za vselej zapustili naše vrste, smo se v obednici, kamor so nas ljubeznivo povabili, spomnili vseh teh z enominutnim molkom. Mladinci so nam pripravili kratek program tako, kot že prejšnja leta le s to razliko, da so nas presenetili še s kitaristom in občuteno zapeto pesmijo.

Ogled oddelka za izdelovanje čaš. - A se ti spomniš, kako sva midve delale čaše, jaz sem jih krivila, ti pa lotala...

Tovariš Mayer nas je seznanil še s poročilom o poteku vseh praznovanj ob otvoritvi, navedel število izdelkov in tudi ceno stroškov nove stavbe in tudi s tem, da so stare tovarniške prostore oddali začasno v najem.

Nato pa so pogostili vse z obilno in res dobro pripravljeno hrano (manjkalo tudi ni izdelkov tekočega sadja), tovariš propagandist pa je izročil vsem udeležencem nove značke tovarne, kar so posebno zbiralci značk toplo pozdravili.

Naši upokoјeni sodelavci na poti ogleda novega Zmaja

Zato so udeleženci letošnjega srečanja prav iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pripravili res lepo in iskreno srečanje. Pozabiti pa tudi ne smemo, da so nas obdarili tudi s svojimi izdelki.

Ker bomo kmalu stopili v novo leto 1979, se vsi upokoјenci enoglasni v želji, da bi vsem sodelavcem tovarne že sedaj zaželeli obilo trdnega zdravja in osebne sreče.

Franjo Kristan

SREČNO

Deset let glasila

- jubilej urednika

Tako nekako mimogrede smo se letos v poletju spomnili na majhen jubilej našega glasila. Čeprav je začel izhajati leta 1966 v ciklostirani tehniki, smo letos beležili lo letnico izhajanja v takšni tehniki, ki poleg boljših, pestrih in lažjih grafičnih oblik lahko objavljamo tudi slikovno gradivo. Naš zapis o tem lo letnem izhajanju pa ima še toliko pomembnejši prizvok v dejstvu, da glasilo polnih deset let ureja Mayer Marijan, sicer na delovnem mestu vodja operativno tehnične kontrole.

Ko sem mu omenil, da bi v okviru tega jubileja pripravil zapis razgovora na temo našega glasila za objavo, je bil pripravljen takoj sodelovati. Svoje delo pozna kot urednik glasila v vseh podrobnostih tako dobro, da se resnično nima kaj pripravljati za odgovore na postavljena vprašanja.

Zastavil sem mu prvo vprašanje:

Kakšni so bili začetki vašega dela pri urejanju glasila?

Prvo Zmajevo glasilo NAŠ GLAS nosi podatek Leto I., številka 1, dne 13. avgusta 1966. Že tedaj sem bil imenovan za člana uredniškega odbora. Glasilo smo tedaj razmnoževali kar doma v ciklostirani tehniki, za

pisanje matric in vse ostalo delo je bila zadolžena delavka v kadrovskem oddelku, ki pa je v začetku leta 1968 odšla iz Zmaja. Treba je bilo najti nekoga, ki ne bi samo nadaljeval z izdajanjem glasila, temveč, da bi ga tudi izboljšal. Verjetno sem bil zaradi dosedanje aktivnosti določen, da se udeležim enotedenskega seminarja za urednike tovarniških glasil v Podvinu, ki ga je organizirala Delavska univerza Tomo Brejc iz Kranja. Že mesec dni po končanem seminarju je 1. julija 1968 izšla prva številka glasila v izboljšani tehniki.

Nedvomno je bil storjen korak naprej. Kako so ga sprejeli bralci?

Z navdušenjem, z veseljem. Pojavile so se prve slike, drugače oblikovana glava glasila in trokolonski način. Kajti dosedanje glasilo je bilo na pogled monotono, enokolonsko, naslovi niso bili poudarjeni in sploh si ga prebiral, kot kup zapisnikov. Novo glasilo pa je bilo že na pogled privlačno in vsakdo ga je z nestrpnostjo pričakoval, kdaj ponovno izide.

Pred nama je lo knjig, lo vezanih letnikov. Kako ocenjujete vanje vloženo delo?

Če bi hotel podati temeljito oceno ter nanizati težave, pomanjkljivosti ali uspehe, s katerimi sem se srečeval deset let, bi zapis sigurno zajel ves prostor v tej številki glasila. Zato bi na kratko dejal naslednje. Smoter glasila tako v Zmaju kot v vsaki drugi tovarni je, da bralca, samoupravljalca sprotno obvešča z različno tematiko, ki je zajeta v vsebinski zasnovi glasila in katero smo sprejeli in objavili tudi v našem glasilu.

Vendar menim osebno, da ima glasilo tudi drugotni smoter, ki ga ne smemo zapostavljati že takrat, ko načrtujemo novo številko, namreč, svojo zgodovinsko vrednost. Zelo sem naklonjen tudi temu pomenu, kajti kje bi lepše in boljše našli kroniko naših dogajanj v minulih desetih letih, opisane dogodke v pestri bližnji preteklosti od leta 1966 dalje, ko smo izboljševali delovne pogoje, prenavljali tovarno, nakupovali stroje, načrtovali

li novogradnjo do letošnje selitve in še mnogo, mnogo drugega. Vse je zapisano v glasilih minulih let.

To pomeni, da ste zadovoljni z dosedanjjo vsebino?

Nikakor. Rekel sem, da je vse zapisano. To ne drži v celoti. Pogledjmo samo to številko, ki zdaj leži pred nama.

Analizirajmo njeno vsebino. Podobno kot v tej, je skoraj v vseh številkah. Kaj je to, bo jasno vsakomur, če navedem nekaj splošnih in perečih problemov, s katerimi se srečuje urednik našega

glasila. Zelo redki so posamezniki, ki mi prinesejo gradivo z namenom, da bi ga objavil v naslednji številki. Največkrat še teh ni. Zadam si nalogo, da mora glasilo iziti, se dogovorim s tiskarno za datum tiskanja, potem pa se začne živčna napetost pri iskanju gradiva. Napravim predlogo vsebine, se dogovarjam z odgovornim urednikom in uredniškim odborom. Rezultat vsega je, da kapne nekaj sestavkov za objavo. Razne prošnje in jadikovanje rodijo obljube in le redke so izpolnjeje. Takrat mi dnevi tečejo najhitreje. Približuje se datum tiskanja, nekaj dni prej bi moral začeti z

montažo, manjka pa še to in ono in tako dalje. Zgodilo se je in ne enkrat, da je bilo do 80 odstotkov vsebine enega avtorja - seveda urednika. Rekel bi le to, da se v glasilih pojavljajo vedno le eni in isti avtorji sestavkov, manjka jih pa mnogo, ki bi morali po svoji delovni dolžnosti prispevati k boljšemu in pestrejšemu ter izčrpnemu informiranju tudi v našem glasilu. Še posebej bi omenil proizvodni sektor v Ljubljani in obrat v Šentvidu.

Nanizali ste težave pri zbiranju gradiva. Ko pa nova številka izide, se oddahnete, ste zadovoljni?!

Že tisti dan, ko glasilo odan v tiskarno, si v notes beležim ideje za prihodnjo številko. Spet začnem od začetka, nakazujem, se dogovarjam, pokažem na problem. In odgovori: o tem še ne bomo pisali, je pre zgodaj. Tisto tam bo takrat že prepozno. Ah, tole kar vi napišite, saj veste. Pridite enkrat k meni, da se zmeniva, vi boste pa napisali in tako dalje in tako dalje. No, in ko nova številka izide, slišim: ja, tega pa ni notri, ja, o tem pa niste nič napisali. Do-

godi se, da mi pripombe mečejo prav takšni, ki so poklicani za pripravo nekega sestavka za objavo. Torej, kdaj naj bom zadovoljen.

Kakšne načrte imate za prihodnje leto?

Načrtov nimam nobenih. Z načrtom se ukvarjam za vsako številko posebej. Obstoja pa želje, da bi nekaj naših delavcev postalo bolj "pisemenih" - tudi po pisarnah, da bi bralci z veseljem prejemali glasilo in ga z užitkom prebirali (ne metali po tleh) in še mnogo imam želja. Spremlja pa me bojazen, koliko časa bom pod takšnimi pogoji dela lahko še uredniškoval. Naj za konec navržem misel: mar ni po desetih letih dela pri oblikovanju glasila primeren čas, da zaveje nov veter, čas, ko resno razmišljam, kako naprej.

Kdor se поблиžje seznani z delom pri oblikovanju našega glasila in z vsemi težavami, skrbmi in duševnimi napetostmi urednika Mayer Marijana, ko mora do roka pripraviti novo številko spozna, da je to izredno težavno delo. Prav zato moramo na področju informiranja izdelati neke smernice ustreznega načrtovanja dopisnikov iz vsakega sektorja, službe in drugih področij. Tažko se je zavedati spoznanja, da v primeru bolezni ali kakršnekoli odsotnosti dosedanjega urednika "utihne" tudi naše glasilo. Tega pa mi vsi skupaj ne smemo dopustiti. Enako trdi tudi Mayer Marijan, ki mu ob loletnici urednikovanja čestitamo in želimo, da z delom nadaljuje ob naši skupni pomoči. To pa ni več želja, temveč obveznost.

S.F.

Seminarji urednikov tovarniških glasil običajno vsebujejo tudi praktično celodnevno delo

Pisali smo pred desetimi leti

tovarna baterij / ljubljana

ZMAJ

trajnost, čistost, moč -
odlike ZLATE BATERIJE

Ob prelistavanju našega glasila, ki je izhajal pred desetimi leti, zasledimo marsikatero zanimivost, ki so odraz našega takratnega mišljenja, načrtovanja, uspehov, pomanjkljivosti, želja in podobno. O čem vse je takrat pred iztekom leta 1968 zapisal NAŠ GLAS pa poskusimo objaviti nekaj povzetkov v današnji številki.

V letu 1968 smo vpeljali linije R 6, R 12, sanirali garderobe, v šentvidu vpeljali 9 voltno linijo, kompletno BD linijo, rekonstruirali naprave za mletje manganove rude ter prostor za depolarizacijsko maso.

V kratkem se bomo dogovorili za organizacijo tehnične kontrole.

Dne 23. novembra 1968 je bilo prvo organizirano srečanje upokoencev v Zmaju. Bili so presenečeni, ko so dobili vabila za obisk v tovarni z ugotovitvijo, da jih ZMAJ še ni pozabil.

V letu 1968 so bile kapacitete v Bašaniji tako malo zasedene, da smo sobe oddajali tudi inozemskim turistom.

Precej delavcev ni hotelo vzeti bolniškega staleža predvsem zaradi visokih odtegljajev iz osebnih dohodkov in so zato prihajali na delo bolni ali pa so za zdravljenje porabili letni dopust.

V domu Maksa Perca je bil v nedeljo 8. decembra ob 9. uri dopoldan občni zbor sindikalne organizacije. Zaradi zamude predsednika sindikata (še danes je v Zmaju) se je zbor začel z enourno zamudo. Potem pa je začel: moje poročilo bo kratko, takšno, kot je bilo delo izvršnega odbora v dobi dveh let.

V letu 1968 smo obseg poslovanja v primerjavi s preteklim letom povečali za 55 %, tehnično produktivnost pa za 63 %.

V ljubljanski in šentviški menzi smo montirali nabiralni-

ke za prispelo gradivo za objavo v našem glasilu. (Danes po 10 letih povemo, da niso bili nikoli uporabljeni).

Da bi se lahko Ljubljanci in drugi obiskovalci seznanili z našim proizvodnim programom, smo najeli izložbo v pasaži Mestnega gledališča med Čopovo in Nazorjevo ulico. V izložbo smo namestili naše proizvode.

Odziv na natečaj za nov zaščitni znak in opremo naših izdelkov je bil številčen, saj je 16 avtorjev poslalo svoje predloge. Prva nagrada ni bila podeljena, drugo pa je dobil Gregor Košak.

Dne 17. septembra je prišel z delom posebni oddelek eko-

Paul Schönfeldt
Technischer Leiter der
Tovarna za galv. elemente

Ljubljana, Ciril Metodova 19/1.

Dragocen nam je vsak kamenček iz mozaika Zmajeve zgodovine, pa čeprav gre le za vizitko nemškega strokovnjaka v Zmaju iz leta 1923.

Vizitko nam je odstopil naš upokojenec Franjo Kristan

nomske srednje šole, v katerem se izobražujejo naši delavci. Na šolanje smo napotili 30 delavk in delavcev, po lastni želji se jih je prijavilo še sedem. Ob koncu leta je pouk obiskovalo le še 19 slušateljev.

Minilo je že nekaj dni, ko so končno "spregovorili" zvočniki, nameščeni po obratnih in poslovnih prostorih. Namenjeni so predvsem raznim objavam in občasno glasbi.

Res skrajni čas je že bil, da smo na tovarniškem dvorišču ob železniški progi odstranili razno navlako, ki nam ni bila v ponos. Mi smo vozijo vlaki in potniki dobivajo kaj čuden vtis o našem ZMAJU, ko gledajo razne barake in drvarnice.

Dne 13. novembra 1968 leta sta se delavski svet in upravni odbor sešla na skupni seji v obratu Šentvid.

To je bilo prvič v zgodovini šentviškega obrata za takšno obliko delovnega obiska in za spoznavanje problematike na kraju samem.

Ljubljana, 20. oktober. Danes okoli 12. ure je začelo goreti v kletnih prostorih Zmaja. Gorel je material za izdelavo baterij, veliko dima je povzročil ogenj parafinskih pokrovčkov za baterije. To pa je gasilce zelo oviralo pri gašenju požara.

Imamo v programu, da uredimo pralnico v naši tovarni. Prostor je določen, ostaja le še vprašanje nabave strojev.

V Šentvidu se ukine montaža BD baterij, dokler ne bo elektrolitskega papirja in dokler v obratu Šentvid ne bo uvedena tudi tretja izmena.

Lani, meseca maja smo vpeljali 42 urni tednik, obenem pa smo se zaradi lažjega prehoda odločili za 20 minutni odmor za malico. Ker so rezultati ugodni, bomo s 1. januarjem 1969 vpeljali zopet polurno malico.

Delavcem, ki so bili poslani na šolanje na Srednjo ekonomsko šolo, se odobri 2 dni plačanega dopusta za izpit iz zemljepisa.

V proizvodnji se uvede suplrska skupina.

Dne 17. aprila 1968 je Zmaj sklenil pogodbo s podjetjem TRENTA, Bovec, da bo proizvajal celoten asortiman svetilk pod blagovno znamko Zmaj.

Da bi bili člani upravnega odbora vsak teden tekoče seznanjeni s problemi v proizvodnji, so določili, da se sestajajo enkrat tedensko.

Zbral in
priredil Mj

*Ko dneva nam ugasne luč
in stan nam in stezo noč temna pokrije ...
Do dneve svetlobe Vam v žep dajo ključ
trpežne odlične*

»ZMAJ«
baterije

Oglas iz "Slovenčevega koledarja" pred 35. leti.
In kaj poše na zlati bateriji ZMAJ - prvovrsten material, sveti najmočnejše, vzdrži najdalje.

Depol mase

To je skrajšan izraz za depolarizacijske mešanice, ki se uporabljajo v proizvodnji primarnih baterij. Po starem naziranju so namreč smatrali, da oksidacijske sposobnosti takšnih zmesi imajo prvenstveni namen sproti odstranjevati vodik v katodnem delu. Po raznih novih tolmačenjih pa so prišli strokovnjaki do spoznanj, da se sam vodik sicer netvori, a dejanski procesi, so precej bolj komplicirani, da bi jih lahko dosedaj uspeli razvozlati tudi z uporabo najmodernejših aparatov in metod. Zlasti velja to za baterije Leclanche.

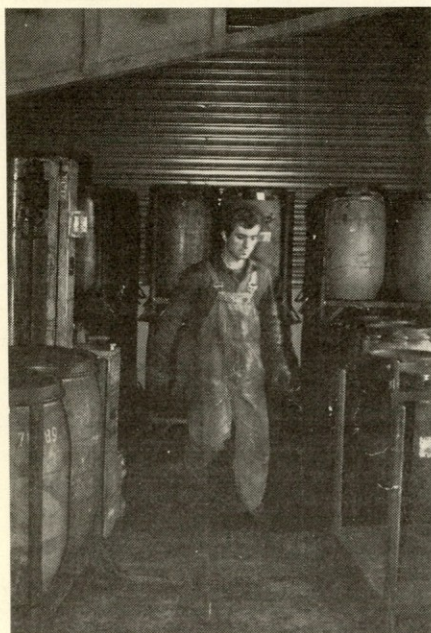
Večini je znano, da je depol masa po izgledu črne barve, sipka vendar plastična, ter

jo je možno s stiskanjem preoblikovati v mošnjičke ali tablete, ki tvorijo nato v baterijah pozitivno elektrodo. V depol. masi se namreč nahaja na površino in v pore delcev vezani elektrolit, to so vodne raztopine soli, največkrat amonijev ali cinkov klorid. Depol masa ima torej sposobnost, da nase prevzame določeno količino elektrolita. To sposobnost ji dajejo predvsem saje, ki pa imajo še drugo zelo važno lastnost, da so namreč električni prevodnik. Manganov dioksid praktično namreč ne prevaja električnega toka. Zato so delci manganovcev obdani z vseh strani z mnogo manjšimi delci saj. Da pa bi bile saje resnično dober prevodnik,

ne smejo vsebovati parafinov, aromatoz oz. raznih olj ter maščob. Pravimo torej, da ne smejo biti "mastne"; v velikih količinah se recimo mastne saje uporablja v gumarski industriji. Čiste saje je torej možno proizvajati le s termičnim razpadom nekaterih plinov, ki so čisti in homogeni, torej brez najmanjših primesi. Eden takšnih plinov je acetilen. Ker je znano, da acetilen ob stiskanju eksplodira tudi sam od sebe, brez primesi zraka, poteka razpad v saje in vodik v posebnih konverzorjih s pretokom. V bistvu gre za kontrolirano neprekinjeno eksplozijo v pretoku plina. Grafit sicer tudi srečamo v deležih nekaj procentov v nekaterih depol pastah, vendar ima bolj vlogo maziva kot pa električne prevodnosti. Depol maso namreč ni možno preoblikovati kar v nedogled, brez škode za njeno kvaliteto. Že samo mešanje mora biti razmeroma kratkotrajno, brez pojava stržnih sil, ki bi utegnile raztrgati razmeroma dolge verige skeleta acetilenskih saj. Takšna pasta je namreč uničena, saj po izgledu ni več sipka, temveč se iz mase izcedi pretežni del elektrolita, ki tvori drugo fazo. Masa je torej neuporabna za predelavo na strojih. Ponovimo torej glavne sestavine depol. paste: naravni, sintetični oz. elektrolitski manganov dioksid, acetilenske saje, amonijev klorid, cinkov klorid, voda in nekateri dodatki. Prav ti razni dodatki, čeprav v razmeroma majhnih deležih imajo razmeroma velik vpliv na kvaliteto baterij. To so lahko suhe snovi, ki se jih vmeša v fazi suhega mešanja, ali pa topne sestavine, ki se jih

Prazna embalaža za transportiranje depol mase je prispela v Šentvid

Depol masa je pripravljena za doziranje na stroje

Izvori energije

Nedvomno ima električna energija med številnimi izvori najbolj primerno obliko za nadaljno uporabo v raznih strojih in aparatih. Trenutno je v praksi razširjen le prenos električne energije po vodnikih, ki z omrežjem in transformatorji tvorijo eno ali več zaključenih zank med električnimi centralami in potrošniki. Za razne prenosne

aparate, ki trošijo male ali zelo majhne moči, pa so izvor električne energije kar primarne baterije. Te baterije pa je treba občasno menjati, torej tudi proizvajati in nuditi široki potrošnji. V svetu je vedno več aparatov, ki trošijo primarne baterije in sicer tako po količini kot tudi po tipih. Občasno prihajajo na trg tudi nove naprave, ki jih potrošnik šele spoznava in se njihova uporaba šele komaj pričinja. Vse to pa terja proizvodnjo vedno večjih količin kvalitetnejših baterij: z dolgo življensko dobo ter ustreznimi kapacitetami.

Oglejmo si malce nekatere obrobne detaile glede samih pretvorb energije kot tudi raznih načinov in postopkov ter materialov zanje. Nedvomno je osnova vsem dosedanjim eksploatacijam električne energije le pretvorba iz drugih oblik: potencialne oz. kinetične, termične (tudi geotermične), nuklearne itd. V zadnjih letih se sicer veliko ukvarjajo tudi z razvojem uporabe direktne solarne energije, pa tudi raznih drugih obrobni oblik: veter, bibavica, valovanje, uporaba raznih generatorjev (Stirlingov motor, termoelektričnost), ki pa vse trenutno še nimajo širše uporabe. Ob spoznanjih, da so zaloge nafte ter zemeljskega plina le še za nekaj desetletij, zaloge premogovnikov pa komaj

predhodno raztopi v elektrolitu. Med suhe snovi spadajo cinkov oksid, kalomel, urea, amonijev karbomat ter razna organska veziiva, ki nabreknejo v elektrolitu. Med topne snovi pa spadajo: kalcijev klorid, manganov klorid, kalijev bikromat ter razni organski inhibitorji korozije, npr. Rekanol-C itd.

Za mnoge baterijske tovarne pa so mešalnice depol paste ter njen transport oz. medfazno skladiščenje kar precejšnji problem, zlasti še, če gradbeni in transportni del zgradbe ni usklajen s tehnološkim pretokom materiala. Tudi mešalnice so lahko primitivne z ročnim doziranjem ter mešanjem v koritih z lesenimi lopaticami; precej boljši so bobnasti mešalci s prostim padom, vendar so časi za suho in mokro mešanje razmeroma dolgi. Poznani pa so tudi moderni mešalci zahodne proizvodnje, kjer so časi za suho in mokro mešanje izredno kratki, zraven pa je še ta prednost, da se masa v

mešalcu tudi že ustrezno predkomprimira. Beseda ustrezno pomeni, da je to ravno v pravem deležu, torej ne premalo (nihanje kvalitete baterij) ali preveč (neuporabna oz. uničena pasta). Bistveni so namreč določeni detaile v konstrukciji takšnih specialnih mešalcev, ki so ali patentirani ali pa vključeni v blagovno znamko oz. ime mešalca, ki je zaščiten. Naj še omenimo, da bomo v kratkem imeli urejene vse formalnosti glede uvoza takšnega mešalca iz ZDA ter upamo, da ne bo prevelikih in dolgotrajnih zapletov z raznimi uvoznimi soglasji, tako da bi lahko čimprej prišlo do dobave, montaže in poskusnega zagona oz. uporabe za proizvodnjo, predvsem specialnih Leclanche baterij večjih gabaritov. Tako bomo tudi lažje in hitreje sledili razvoju in izboljšavam baterijske tehnologije v svetu.

P. Žemva

/naslednja stran/

izvori energije

za dobro stoletje, so mnogi domnevali, da bodo končna rešitev termonuklearne centrale oz. atomska energija. Vendar so tudi zaloge urana ter njegovih produktov npr. plutonija omejene, pa še številni problemi se javljajo s skladiščenjem stranskih in nezaželenih radioaktivnih produktov, tkzv. odpadkov. Mnogi domnevajo, da bo končna rešitev kontrolirano zlivanje jeder devterija, torej nekakšna krmiljena ter nadzorovana vodikova "peč" - atomska seveda. Zaloge vode so namreč ogromne, v njej pa je povsod tudi določen delež "težke vode", to je devterijev oksid, ki se ga lahko obogati z različnimi modernimi ter izboljšanimi postopki. Dejansko bi takšen reaktor z devterijem pomenil krmiljeno pridobivanje energije, tako toplotne kot električne, ki je po svoji naravi skoraj identična s sončno.

V kemijskih prenosnih izvori tokov so nosilci naboja v pozitivni ter negativni elektrodi določeni elementi, ki so nagnjeni k temi, da med seboj zreagirajo. Pri tej kemijski reakciji, tako kot pri vseh drugih, se izvrši izmenjava elektronov med reaktanti. Poseben razpad elementov, ki je podan s konstrukcijo galvanske celice, pa omogoča, da elektrodi ne potujejo direktno med elementoma, saj ju ločuje separator. Zatorej se morejo usmeriti po "obvoznih poti", to je po električnem vodniku, v katerega se lahko veže tudi neka

naprava npr.: radio, motorček itd. Pri sklenjenem tokokrogu ob dovolj veliki napetosti torej le ta premaguje vse upore ter opravlja neko koristno delo. Seveda so vmes tudi različne izgube, saj pretvorba kemijske energije v električno ne poteka brez različnih vzporednih in nekaterih stalnih procesov, kot so: samopraznitev, notranji upor, gretje pri večjih obremenitvah itd. Dolgoročno gledano, se bodo verjetno pri baterijah kmalu pokazale krize zaradi omejenih zalog barvnih kovin, ki tvorijo aktivne sestavine v elektrodah npr.: cink, litij, svinec oz. mangan ter srebro v predelanih oblikah. Cene mnogim kovinam bodo začele rasti, ko bo povpraševanje večje od ponudbe. Dolgoročne rešitve so sicer dane ponekod z izkoriščanjem bogastva na dnu oceanov, toda to so le 4 kovine: baker, kobalt, nikelj ter mangan. Iztrošene baterije so se sicer že zbirale v nekaterih državah v času daljših blokad ter izrednih npr. vojnih obdobjih. Vendar predelava takšnih odpadnih baterij tudi

stane in povzroča stroške. Iz tega lahko sklepamo, da bo ekonomsko upravičeno zbiranje in predelava iztrošenih baterij šele takrat, ko bodo znatno narasle cene nekaterim kovinam npr. cinku. Vzporedni razvoj in gradnja novih električnih central bodo sicer zagotovili nove megawate inštaliranih moči v omrežje, a baterije bodo kot prenosni viri še vedno omejene na aktivne materiale, ki so nosilci energije oz. posredniki. Zato so mnoge raziskave v svetu usmerjene v uporabo snovi za baterije, ki se jih lahko proizvede skoraj neomejeno: npr. natrija, magnezija, vodika, klora, kisika itd.

P. Žemva

V novem Zmaju med drugim predstavlja novost tudi aparat za kuhanje ekspres kave. Dopoldan skuham 200 in tudi več kav, pravi Joža Mesič.

Požar v tovarni Zmaj

LJUBLJANA, 19. decembra.

- V tovarni Zmaj v Stegnah je danes okrog polnoči izbruhnil požar, ki je povzročil za 200.000 dinarjev škodo.

Gorelo je v kotlu s smolo v proizvodni hali za varjenje in polnjenje baterijskih vložkov. Posebna komisija, ki si je ogledala kraj požara, je ugotovila, da je pričelo greti zaradi napake na električnem stikalu na koman-

dni plošči, ki ureja ogrevanje v kotlu. Stikalo je bilo sicer izključeno, vendar pa je kontakt ostal in elektrika je še naprej ogrevala smolnato maso v kotlu. Pregreta zmes je pričela prekipevati, zaradi uničene izolacije na električnih vodnikih pa je prišlo do kratkega stika in požar je izbruhnil.

Pogasili so ga poklicni gasilci iz Ljubljane. Pri tem so imeli nemalo težav, saj jim je uspelo zadušiti plamene šele tedaj, ko so kotel pokrili s pločevino. B.G.

Ker je bilo glasilo tik pred oddajo v tiskarno, tokrat objavljamo le ponatis iz DELA.

Bogatimo naše načrte

PLANIRANI NADALJNJI RAZVOJ INDUSTRIJE BATERIJ ZMAJ

S preselitvijo v nove prostore v Stegnah smo v Zmaju odpravili glavno oviro za nadaljnji razvoj proizvodnje in delovne organizacije. Zaradi premajhnih in neustreznih prostorov na Šmartinski cesti smo morali odlagati nujne izpopolnitve in izboljšave v obstoječi tehnologiji, povsem nemogoče pa je bilo planirati uvedbo kakršne koli nove proizvodnje.

Na novi lokaciji pa imamo vse možnosti za razširitev in razvoj delovne organizacije. Plane našega nadaljnega razvoja lahko razdelimo na dve usmeritvi:

- izpopolnitev in modernizacija obstoječe tehnologije ter uvedba proizvodnje nekaterih novih baterij po standardni tehnologiji.
- uvajanje za nas novih sistemov baterij iz ustrezne tehnologije.

Plane po obeh usmeritvah smo si načrtali še v času projektiranja novogradnje in je tako zgraditev novih prostorov že izpopolnjevanje naših dolgoročnih planov razvoja.

Na področju izpopolnitve in modernizacije obstoječe tehnologije, smo že ob preselitvi mehanizirali nekaj delovnih postopkov, ki smo jih na Šmartinski še opravljali ročno. Tako smo s povečanjem produktivnosti nadomestili tiste delavce, ki so ob preselitvi zapustili našo delovno organizacijo. V naslednjem obdobju pa planiramo še nekatere tehnološke izboljšave in izpopolnitve, s katerimi bomo dosegli bistveno izboljšanje kvalitete naših baterij ob istočasni pocenitvi proizvodnje. To nam bo poleg drugega dalo tudi možnosti za večji izvoz naših baterij.

Uvajamo tudi proizvodnjo novih tipov baterij sistema Leclanche. Tako planiramo že v letu 1979 izvoz baterij 4R 25 v vrednosti 500.000 dolarjev.

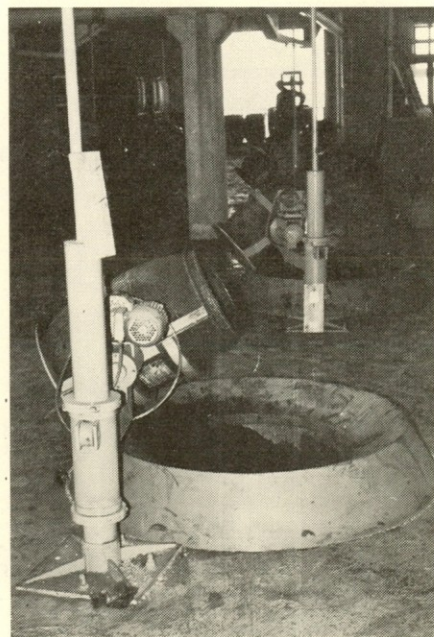
Za razvoj obstoječe tehnologije in proizvodnje bomo skrbeli tudi v bodoče, čeprav bo naša pozornost usmerjena predvsem na področje novih sistemov in tehnologij.

Uvajamo proizvodnjo alkalnih baterij. Maloserijska proizvodnja baterij LR 6 in LR 14 je že stekla. Do konca

leta 1979 pa bomo začeli z velikoserijsko proizvodnjo baterij LR 6. V letih 1980 in 1981 pa bomo postopoma pričeli še z velikoserijsko proizvodnjo baterij LR 14 in LR 20. Večina te proizvodnje bo namenjena za izvoz na konvertibilna tržišča. Posebno pomembno pri tej proizvodnji in tehnologiji je to, da smo tehnologijo in tudi vsa proizvodna sredstva za to proizvodnjo razvili sami, s pomočjo nekaterih slovenskih znanstvenih in raziskovalnih institucij. Zato naš pri izvozu ne bode ovirali licenčni sporazumi in tehnološka odvisnost od tujih partnerjev.

V naslednjih letih predvidamo še uvedbo proizvodnje miniaturnih baterij drugih elektrokemijskih sistemov. To pa je sedaj še na stopnji razvoja in izdelave prototipov v našem tehnično razvojnem sektorju.

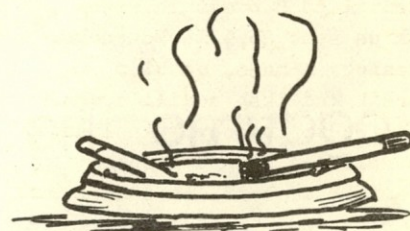
Noe Rajko

Doziranje depol mase na
podestu nad stroji paperlined

SREČNO NOVO LETO 1979

Da ne boste kdaj rekly, češ, nismo vedele!

Še ni dolgo tega, ko je bila ženska s cigareto v ustih nekaj neobičajnega. Če je kadila na cesti, so se mimoidoči obračali za njo, če je bila pa noseča ali je s cigareto v ustih peljala v otroškem vozičku dojenčka, je izgubila pol ugleda med ljudmi.

TAKO JE BILO VČASIH

KAKO PA JE DANES

Danes, ko so ženske povsem enakopravne moškim, pa ženska s cigareto v ustih ni prav nič posebnega. Če kje, so ženske v kajenju dosegle polno "enakopravnost" z moškimi.

DRAGO PLAČANA ENAKOPRAVNOST

Toda ta enakopravnost žal ne velja samo za kajenje, ampak tudi za vse posledice, ki so s kajenjem v zvezi. Včasih, ko ženske niso kadile, je bilo razmerje med moškimi in ženskami, umrlimi za pljučnim rakom 7:1, danes pa je to razmerje že 4:1. Toda ne zato, ker bi morda moški manj umirali, temveč zato, ker ženske v večjem številu umirajo za pljučnim rakom, kot so umirale nekoč. Če sta bila pljučni rak in srčni infarkt še pred nedavnim izraziti boleznimi moških, danes že ni več tako, očitno je, da ženske dosegajo enakopravnost tudi glede bolezni. In vse kaže, da jim to celo uspeva!

USPEVA NA KAJ NENAVADEN NAČIN

Uspeva z majhno, komaj gram težko cigareto, ki jim postaja vse bolj nepogrešljiv spremljevalec.

POGLEJMO

- Včasih so kadila le redka dekleta in žene, danes je zadeva obrnjena, redke so tiste, ki ne kadijo!
- Včasih so ženske začele kaditi zelo pozno, danes pa že "najstnice" lahko vpišemo med kadilke!
- Včasih so ženske pokadile le nekaj cigaret, danes pa se število pokajenih cigaret dvignile tako visoko, da upravičeno govorimo o strastnih kadilkah!

GORNJA TRI DEJSTVA PA IMAJO ŠE DRUGO STRAN

- Čim mlajša začno dekleta kaditi, tem bolj gotovo je, da bodo postale redne kadilke in hujše od tistih, ki so začele kaditi nekoliko starejše.
- Ženske, ki pokadijo manj kot zavitek cigaret na dan, le redko zbolijo za rakom na pljučih, medtem ko tiste, ki pokadijo vsak dan 20 cigaret in več, zbole v petkrat večji meri kakor nekadilke.

• Med kadilkami najmlajše generacije je že trikrat več pljučnega raka kakor med kadilkami prejšnjih generacij.

• Kadilke imajo trikrat več emfizema in bronhitisa kot nekadilke, 75 % več vnetij obnosnih votlin in 50 % več ran na želodcu kot nekadilke.

V SPLOŠNEM VELJA

V splošnem velja: kadilke imajo več kroničnih bolezni, zgubijo več delovnih ur in preležijo v bolniški postelji več dni kot pa nekadilke.

Najbolj čudno pri vsem tem pa je, da kadilke teže opuste kajenje kakor moški. Samo majhen podatek iz ZDA: v letih

Veselo v novo

1966 do 1970 je prenehalo kaditi 33,8 % moških, žensk pa samo 25,4 %. Nobenega razloga nimamo, da bi o naših kadilkah sodili drugače! Ob tej ugotovitvi bi se morale vse ženske globoko zamisliti, kajti ob enakih zdravstvenih razlogih za opustitev kajenja, ki jih imajo moški in ženske, imajo ženske še dva več: NOSEČNOST IN DOJENJE!

NOSEČNOST

Prvo, kar bi morale za osnovno resnico sprejeti vse ženske, je: nosečnica-kadilka ogroža dvoje zdravij, svoje in otrokovo. Že samo nekaj sekund po vdihavanju cigaretne dima začne srce utripati hitreje, krvni pritisk se dvigne, količina ogljikovega monoksida v krvi se poveča na račun kisika in takoj pride v kri tudi nekaj kancerogenih snovi. Vsak naslednji dim to še dodaja in vse to se prek posteljice preneša tudi v otroka v maternici. Zato je povsem razumljivo, da imajo otroci kadilk manjšo obporodno težo, da je med njimi več mrtвороjenih in da jih tudi več umre kmalu po rojstvu. Otroci s premajhno obporodno težo in zaradi nikotina prizadetim celotnim organizmom imajo pač kaj slabe pogoje za start v življenje.

DOJENJE

In potem dojenje! Dojenje, ko sta mati in otrok v najintimnejšem stiku, ko bi se otroček moral počutiti najbolj varnega, to dojenje mati-kadilka pokvari z mlekom, ki vsebuje nikotin; vse nežne besede, ki mu jih morda govori ob tem, pa so močno prekažene in prepojene

s strupenim ogljikovim monoksidom. Ni ji dovolj, da je otroku med nosečnostjo kvarila doto s cigaretami, to skromno in ubogo doto mu s kajenjem med dojenjem še slabša, škodo, ki jo je otroku naredila že med nosečnostjo, pa z dojenjem le še povečuje! S kakšno pravico in po katerih moralnih načelih dela vse to?

KAJ TOREJ?

Ena sama poštena in sprejemljiva rešitev je:

OPUSTITI KAJENJE

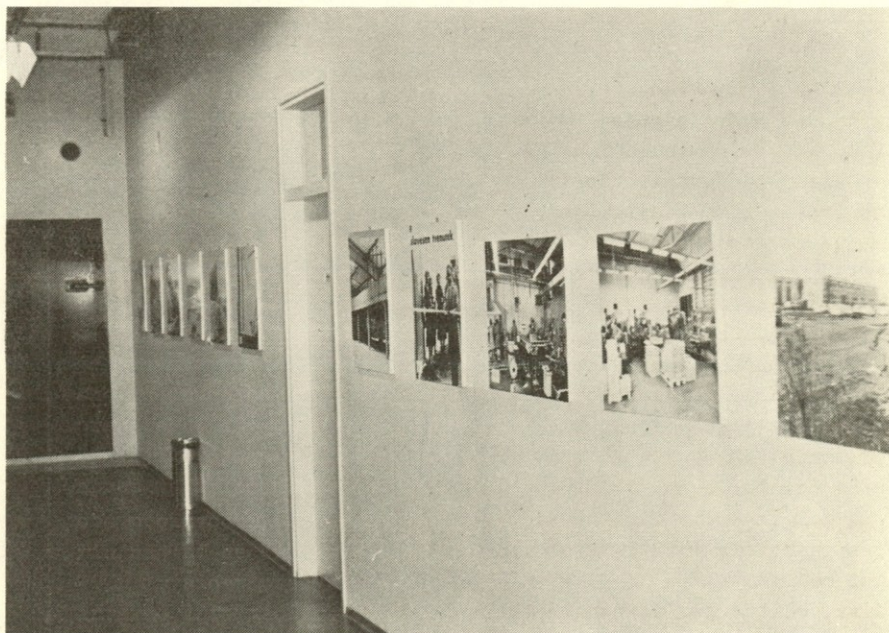
Razlogov za opustitev kajenja je dovolj, za kajenje pa bore malo in še ti nimajo nobene teže. Že zgolj dejstvo, da kajenje ženski uničuje lepoto, jemlje prožnost in milino njeni koži, ji kvari estetski videz, ji porumeni zobe in usta prekadi z dimom, da ji zoprno zaudarja iz ust, bi moralo biti zadosten razlog za opustitev kajenja.

KO OPUSTITE KAJENJE, SI TELO SPET OPOMORE

Opustitev kajenja pa ima še neko posebno vrednost: ko prenehate kaditi in če pri tem tudi ostanete, si telo kmalu opomore. Če ni preveč uničeno, sčasoma spet doseže stanje, ki bi ga imelo, kakor da bi sploh nikoli ne kadili. To je pa pomemben razlog, ki se ga splaša upoštevati.

V PREMISLEK

Za konec pa samo še tole: ni čudno, če mlado dekle začne kaditi, čudno je le, da zrela ženska pri tej navadi ostane! Nemara je zrelost tudi v tem, da spoznaš zgrešenost in nesmiselnost nekega početja, pa znaš o pravem času narediti konec in piko?

Na stenah hodnika med upravno zgradbo in proizvodnjo so razstavljene fotografije kot prikaz nekdanjih in sedanjih trenutkov ZMAJA

Izlet v neznano

Megleno in hladno jutro, Pod uro na železniški postaji se zbiramo na zadnji letošnji planinski izlet. Počasi se kapljamo skupaj znani in neznani obrazi (nekaterih že zelo dolgo ni bilo med nami). Spogledujemo se med seboj in sprašujemo drug drugega, če morda kdo le kaj sluti kam gremo. Vodič Encijan, ki je trmasto molčal je v nahrbtniku nosil karto Kamniških alp. Mislimo na Veliko Planino.

Ko kupi vozovnice se naša mišljenja spremenijo. Ali je kupil napačne vozovnice ali pa je karta Kamniških alp

po pomoti naška prostor v nahrbtniku.

Vesela družčina 24 planincev je sedla na avtobus za Trbiž, in na stari železniški postaji Rateče - Planica izstopila. Nič več nismo spraševali kam gremo.

Naložili smo si nahrbtnike in jo po novi asfaltirani cesti mahnili za vodičem proti Rateškim Poncam.

Kmalu pridemo so skakalnic, kjer je krajši počitek. Čas porabimo za zajtrk in ogled velikanke.

Na podnožju skakalnice - velikanke je zelo živahno. Sonce toplo sije in prostovoljci iz Ljubljane in Rateč že pridno pomagajo pri delu.

Ker pa nismo navajeni gledati kako drugi delajo, smo tudi mi poprijeli za lopate in s svojim skromnim deležem pripomogli k svetovnemu tekmovanju v skokih, ki bodo drugo leto meseca marca v Planici.

Lepo je bilo pogledati po gradbišču, kako delajo z veseljem, dobre volje in polni energije. Delo, ki nam je bilo odkazano za tisti dan je bilo opravljeno in naša pot v neznano se je šele začela.

Krenili smo ob velikanke mimo odskočne mize, ki jo večkrat med skoki popravlja jo, naprej do vrha najvišjega vzletišča in vsakdo je hotel od blizu videti kraj, kjer se pogumni fantje spuščajo po strmeh koritu navzdol in nato po zraku naprej v dolino. Res morajo biti pogumni.

Pot nadaljujemo po pobočjih Ponce ob meji z Italijo v Rateče. Od tu pa v Kranjsko goro, kjer nas Nany in njegovi pomočniki pričakajo s tradicionalnim pasuljem.

Vsi vprek smo hiteli pripovedovati kako čudovito lep sončen dan je za nami, kje smo bili, kako odlično je vodič Encijan organiziral izlet prijetno s koristnim (delovna akcija) in še in še.

Po krepki večerji pa je ob glasbi z orglicami, petjem in plesu sledil še obvezen planinski krst, brez katerega izlet ne bi imel zaključka. Štirim planincem smo podelili planinska imena vsa v stilu Planice. Tako smo dobili nova imena: Planica, Minimax, Rogelj in

Posnetek z delovne akcije pri urejanju Planiške skakalnice za svetovno prvenstvo marca 1979

že znano ime smo uradno potrdili "Živec". Tako se je veselje krščencev, botrov in gledalcev zavleklo pozno v noč.

Drugi dan pa smo imeli prosto po Prešernu, kot temu radi pravimo. Nekateri so jo mahnili proti Vršiču, drugi so izbrali krajšo pot - samo do Kranjske gore, eni pa na led okoli jezera Jasna. Rekreacije je bilo dovolj, samo če si jo hotel iskati.

Proti poldnevu smo se zopet zbirali skupaj. Zakurili smo ogenj in na žaru pripravili kosilo.

Sonce se je počasi spuščalo za Prisojnik in nam zadnje žarke poslalo v pozdrav, ko smo se odpeljali proti Ljubljani.

Vsem, ki ste sodelovali na tem izletu in delovni akciji se zahvaljujemo za prijetno vzdušje, Endijanu pa želimo še veliko takšnih izletov.

Brigita

število zaposlenih

Proizvodni sektor

moških 68

žensk 117

Skupaj 285

Obrat Šentvid

moških 30

žensk 85

Skupaj 115

Skupne službe

moških 55

žensk 55

Skupaj 110

Dne 30.11.1978 je bilo v tovarni ZMAJ zaposlenih 410 delavcev, od tega 153 moških in 257 žensk.

Planincem, ljubiteljem gora pa tudi vsem ostalim voščim

SREČNO NOVO LETO

1979

Brigita Krisper

rojstni dan

ROJENI V MESECU JANUARJU

VELIKONJA Božidar

GRDEN Franc

ŽELEZNIK Anton

KRANJAC Zdenko

PODGORELEC Angelca

OVEN Vida

VERBIČ Alojzija

KOCJANČIČ Anica

SAVIČ Stane

PERKON Iztok

LUŠTRIK Marija

KOVAČIČ Dragomil

ROGLIČ Marjan

SLAVIČEK Francka

SIJAMHODŽIČ Husein

JAKOMIN Milan

BRUS Marija

FEMC Anton

PRAH Pavla

LUČIČ Stana

GROBOLJŠEK Karla

LOHKAR Marija

KASTELIC Vida

JEŽ Zdravko

KREK Antonija

GROJZDEK Peter

DIMIČ Stevan

ČEBULAR Anica

ŠKRABEC Marija

JELEN Jože

BERDAJS Julka

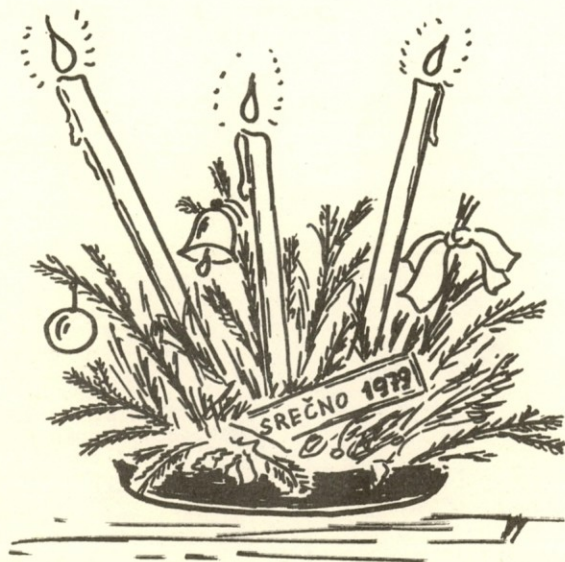
KOVAČIČ Ivan

BAJRAMOVIČ Đulsa

MIKLAVEC Stanka

MAJSTOROVIČ Zoran

čestitamo

gibanje članstva

Sprejeti v delovno razmerje:

PAČENSKA Vesela, delavka na
režijskih delih za nedolo-
čen čas od 27.11.1978

DOČINSKA Vohar, delavka na
režijskih delih za nedo-
ločen čas od 27.11.1978

ŠMIGIČ Zoran, delavec II. na
stroju PL R 12 za nedolo-
čen čas od 28.11.1978.

Prenehalo delovno razmerje:

MIHEVC Marija, delavka na mer-
jenju členov R 20 dne
2.11.1978

KALIŠEK Jožica, knjigovodja
osebnih dohodkov dne 14.
11.1978

RONČEVIČ Slavica, likvidator
dne 14.11.1978

HOČEVAR Drago, ključavničar
I. dne 18.11.1978

PIRC Jože, delavec na tran-
sportu 10.11.1978.

1979

MESEC	Plač. dni	DELOVNE SOBOTE					Skupaj:
		1	2	3	4	5	
JANUAR	25	6	-	20	-	-	2
FEBRUAR	22	3	-	17	-	-	2
MAREC	23	3	-	-	-	-	1
APRIL	22	7	-	21	-	-	2
MAJ	24	5	-	-	-	-	1
JUNIJ	22	2	-	16	-	-	2
JULIJ	22	-	-	-	-	-	0
AVGUST	23	-	-	-	-	-	0
SEPTEMBER	22	1	-	-	-	29	2
OKTOBER	24	-	13	-	-	-	1
NOVEMBER	23	3	-	-	-	-	1
DECEMBER	22	-	8	-	22	-	2
SKUPAJ:		16					

LEGENDA: 21.4. je delovna sobota namesto ponedeljka 30.4.
22.12. je delovna sobota namesto ponedeljka 31.12.
16.6. je solidarnostna sobota

LETNI DOPUSTI:

- za kompletno linijo 3R 12 od 2. do 31. julija.
- za kompletno linijo R 14 in R 20 od 1. do 31. avgusta.
- delavci na liniji R 6 in Zn čašah imajo dopust po izmenah in sicer A julija in B avgusta.
- delavci na liniji 6AF 22 in 2R 10 imajo dopust julija.
- delavci pri depol pasti in mlinu se razdeli: polovico julija in polovico avgusta.

dopisujte v
GLAS ZMAJA

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov organizacija združenega dela ISKRA - tovarna baterij ZMAJ Ljubljana. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: SMO-LIČ Franc, urednik: MAYER Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA, Ljubljana. Po pristojnem mnenju štev. 421-1/1973 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

